

HARP
SANAT

Gelibolu Savunması: Bir Karargâh Çalışması

General George S. Patton

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

harpsanat@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No: 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Murat Şerefoğlu

Editör: Göktürk Seyhun

Son Okuma: Mahmut Sakal

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

1. Basım, İstanbul, Mayıs 2025

ISBN: 978-625-9708-49-2

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir.

GELİBOLU SAVUNMASI: BİR KARARGÂH ÇALIŞMASI

Çeviren

P. Kur. Alb. Dr. Görkem Durak

General George S. Patton

İÇİNDEKİLER

Harp Sanat Yayınevinin Yayın Esasları.....	9
ESER HAKKINDA DEĞERLENDİRME.....	15
BİRİNCİ SAFHA.....	19
İTİLAFLI DEVLETLERİNİN 19 MART 1915'E KADARKİ FAALİYETLERİ.....	19
19 MART 1915'E KADAR TÜRKİYE'DE MEYDANA GELEN GELİŞMELER.....	24
ÇIKARILAN DERSLER.....	26
İKİNCİ SAFHA.....	27
TÜRKLERİN KAYNAKLARI.....	27
İLK TERTİBAT.....	28
VON SANDERS'İN DURUM TESPİTİ.....	31
VAZİFE.....	31
DÜŞMAN HAKKINDAKİ BİLGİLER.....	32
DÜŞMANIN PLANI.....	32
KARAR.....	34
TÜRK MEVZİLENMESİ.....	34
ULAŞIM VE MUHABERE.....	35
ÇIKARILAN DERSLER.....	37
ÜÇÜNCÜ SAFHA.....	38
25 NİSAN 1915 ÇIKARILMASINA GENEL BAKIŞ.....	38
İNGİLİZ PLANI.....	38
TÜRKLERİN TEPKİSİ.....	39
ÇEŞİTLİ KOYLARDAKİ HAREKATLARIN DETAYLI ANLATIMI.....	43
ARIBURNU.....	43
ARAZİ.....	43
SAVUNMA.....	44
BİRLİKLER.....	44

ÇATIŞMA	45
KUVVET KARŞILAŞTIRMASI	49
ALINAN DERSLER	50
“Y” KOYU	51
ARAZİ	51
SAVUNMA	51
BİRLİKLER	52
TÜRK TARAFI	52
MUHAREBE	52
ALINAN DERSLER	55
“X” KOYU	56
ARAZİ	56
SAVUNMA	57
İNGİLİZ TARAFI	57
TÜRK TARAFI	57
MUHAREBE	58
ALINAN DERSLER	60
“W” KOYU	60
ARAZİ	60
SAVUNMA	61
BİRLİKLER	62
TÜRK TARAFI	62
İNGİLİZ TARAFI	63
MUHAREBE	63
ALINAN DERSLER	68
“V” KOYU	68
ARAZİ	68
SAVUNMA	69
BİRLİKLER	70
İNGİLİZ TARAFI	70
TÜRK TARAFI	70
MUHAREBE	71
ALINAN DERSLER	75
“S” KOYU	75
ARAZİ	75
SAVUNMA	76
BİRLİKLER	76
TÜRK TARAFI	76

İNGİLİZ TARAFI	76
ALINAN DERSLER	77
GENEL	78
KUMKALE	80
ARAZİ	80
SAVUNMA	81
BİRLİKLER	81
TÜRK TARAFI	81
FRANSIZ TARAFI	82
MUHAREBE	82
SUVLA KOYU HAREKÂTI	85
GENEL DURUM	85
İNGİLİZ PLANI	89
ARIBURNU HAREKÂTININ DETAYLARI	89
ARAZİ	89
İNGİLİZLERİN ARIBURNU HAREKÂTI İÇİN	
AYRINTILI PLANLARI	90
TÜRK PLANLARI	91
BİRLİKLER	91
İNGİLİZ TARAFI	91
TÜRK TARAFI	92
SAVUNMA	92
KANLISIRT	93
SARIBAYIR TAARRUZU	94
CESARETTEPE TAARRUZU	99
6 VE 7 AĞUSTOS'TAKİ TÜRK TARAFININ HAREKÂTI	99
8 AĞUSTOS	102
9 AĞUSTOS	104
TÜRK TARAFININ 8 VE 9 AĞUSTOS HAREKÂTLARI	106
SUVLA KOYU	108
GENEL DURUM	108
ARAZİ	111
AMFİBİ ÇIKARMA PLANLARI	112
ÇIKARMA TEKNELERİ (BETTLE)	113
AT TEKNELERİ	113
MÜHİMMAT VE ÇANTALAR	114
KIYI LOJİSTİK DESTEK BİRLİĞİ	114
DENİZALTI AĞLARI	114

SU	114
MUHABERE.....	115
TANIMLAMALAR	115
NASIL İŞLİYORDU?.....	115
AMA!.....	115
TÜRK SAVUNMASI VE SAVUNMA BİRLİKLERİ.....	116
MUHAREBE.....	117
TÜRK TARAFININ MEVZİLENMESİ	122
TÜRK TARAFININ MANEVRALARININ ÖZETİ	131
7 AĞUSTOS.....	131
8 AĞUSTOS.....	132
ALINAN DERSLER	139
GELİBOLU SAVUNMASI	142
EK NO. 1.....	142
BÖLÜM I	142
GENEL DEĞERLENDİRME.....	142
BÖLÜM II.....	143
HAVACILIK.....	143
İTİLAFLI DEVLETLERİNİN TAKTİKLERİ.....	144
TÜRK TARAFININ TAKTİKLERİ.....	145
BÖLÜM III	146
TEKNİK İMKÂNLAR	146
BÖLÜM IV	147
KİMYASAL SAVAŞ	147
BÖLÜM V	148
DENİZALTIYAR	148
GELİBOLU SAVUNMASI	148
EK NO. 2	148
TÜRK ORDUSU HAKKINDA NOTLAR	148
KOMUTA KADEMESİ.....	149
ASKERLER.....	150
KAYNAKÇA	153

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askerî tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilişimin ışığını rehber edinen Yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askerî tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçeğindeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da XXI. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli

eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan herkese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarında kilitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlandıktan sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşünce ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibarıyla daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

GEORGE S. PATTON'IN KISA BİYOGRAFİSİ

George S. Patton (1885-1945), II. Dünya Savaşı sırasındaki liderliğiyle tanınan, ABD ordusunun önde gelen bir generaliydi. Virginia Askerî Enstitüsü ve West Point mezunu olan Patton, eskrimde üstün başarı göstermiş, “Patton Kılıcı”nı tasarlamış ve 1912 Olimpiyatları’nda modern pentatlon branşında yarışmıştır.

Patton ilk kez Pancho Villa Seferi’nde (1916) muharebeye katılmış ve daha sonra I. Dünya Savaşı sırasında zırhlı birlik komutanlığı yapmıştır. Zırhlı savaş doktrininin geliştirilmesinde kilit rol oynamıştır. II. Dünya Savaşı’nın başlarında, 2. Zırhlı Tümeni yönetmiş ve Torch Harekâtı’nda (Kuzey Afrika) ve Sicilya’nın işgalinde ABD kuvvetlerine komuta etmesiyle ünlenmiştir. Fortitude Harekâtı’nda ve 3. Ordu komutanı olarak Avrupa’nın kurtarılmasında kritik roller üstlenmiştir. Bulge Muharebesi ve Nazi Almanya’sına girilmesi sırasındaki liderliği askerî kariyerini güçlendirmiştir.

Patton’ın savaş sonrası Bavyera askerî valiliği kariyeri, tartışmalı açıklamaları nedeniyle kısa sürmüştür. 15. Orduya komuta etmek üzere yeniden atanmış ancak Aralık 1945’te bir otomobil kazasının ardından ölmüştür. Agresif taktikleri, ilham verici konuşmaları ve cesur kişiliğiyle tanınan Patton, askerî tarihte karmaşık bir figür olmaya devam etmektedir. Hayatı ve kariyeri 1970 yapımı *Patton* filminde ölümsüzleştirilmiştir.

ÇEVİRMENİN KISA BİYOGRAFİSİ

P. Kur. Alb. Dr. Görkem Durak, Hacettepe Üniversitesinden Ekonomi alanında doktora (2024) ve aynı kurumdan Ekonomi alanında yüksek lisans derecesine (2016) sahiptir. Lisans eğitimini Kara Harp Okulunda tamamlamış, Kara Harp Akademisinde Savunma ve Güvenlik Çalışmaları alanında uzmanlaşmış ve kurmay subay olarak mezun olmuştur (2019). İyi derecede İngilizce ve orta düzeyde Fransızca bilmekte olup akademik ilgi alanları kurumsal ekonomi, ekonomik kalkınma, güvenlik ve askerî tarih konularına odaklanmaktadır. Profesyonel uğraşlarının yanı sıra voleybol oynamaktan da keyif almaktadır.

ESER HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Gelibolu Muharebesi modern askerî tarihin en çarpıcı cesaret, strateji ve fedakârlık örneklerinden biridir. George S. Patton'ın *Gelibolu Savunması: Bir Karargâh Çalışması*, I. Dünya Savaşı'nın bu kritik bölümüne ilişkin çok kıymetli bir bakış açısı sunarak muharebenin zorluklarını ve alınan dersleri derinlemesine incelemektedir. Okuyuculara yalnızca ayrıntılı bir askerî analiz sunmakla kalmıyor, aynı zamanda harekâtı belirleyen liderlik ve kararlılık üzerine de bir değerlendirme sunuyor.

Gelibolu'nun hikâyesinin merkezinde Türk askerlerinin yılmaz ruhu yer almaktadır. Ezici güçlülere rağmen, zamanının en iddialı amfibi çıkarmalarından biriyle karşı karşıya kalan bu askerler; eşsiz bir cesaret, sarsılmaz bir kararlılık ve vatanlarını savunmak için boyun eğmez bir bağlılık sergilemişlerdir. Engebeli arazisi ve stratejik önemiyle Gelibolu Yarımadası, cesaret ve azimlerinin kanıtlandığı bir yer olmuştur. Türk kuvvetleri defalarca saldırıları püskürtmüş, büyük zorluklara katlanmış ancak görevlerinde asla tereddüt etmemiştir.

Savaşın merkezinde Türk komutanların sergilediği olağanüstü liderlik de aynı derecede önem arz etmiştir. Bunların arasında bir isim hepsinin üzerinde yükselmektedir: Mustafa Kemal Atatürk. Gelibolu'daki birliklere komuta eden genç bir subay olarak Mustafa Kemal'in öngörüsü, kararlılığı ve kişisel cesareti savaşın gidişatını değiştirmede çok önemli bir rol oynamıştır. Birliklerine ilham

verme, dūřmanın hamlelerini 6nceden tahmin etme ve muharebenin değişken doğasına uyum sağlama becerisi zaferin kazanılmasında etkili olmuştur. Kritik bir anda birliklerine hitaben s6ylediği “Ben size taarruzu emretmiyorum; 6lmeyi emrediyorum!” şeklindeki 6l6ms6z s6zler, liderliğine damgasını vuran kararlılık ve fedak6rlığı 6zetlemektedir. Mustafa Kemal’in Gelibolu’da bıraktığı miras, sadece savaşın gidişatını şekillendirmekle kalmamış, aynı zamanda modern T6rkiye’nin kurucusu olarak geleceğinin temelini atmıştır.

Patton’ın 6alışması, Gelibolu Muharebesi’nden 6ıkarılan ve bir6oğu bug6n de asker6 strateji a6ısından ge6erliliğini koruyan kritik dersleri g6n işığına 6ıkarmaktadır. Amfibi operasyonların karmaşık yapısını ana hatlarıyla ortaya koyan bu 6alışma aynı zamanda titiz planlamanın, kuvvetler arasında kusursuz koordinasyonun ve her komuta seviyesinde kararlı adımların 6nemini vurgulamaktadır. Patton’ın İngilizlerin operasyonel eksikliklerine y6nelik eleştirisi, T6rk savunmasının uyum ve dayanıklılığına nazaran aradaki farkı 6ne 6ıkarmaktadır.

Gelibolu’dan 6ıkarılan ve Patton’ın analizinde canlı bir şekilde ortaya konan 6nemli derslerden biri de liderliğin, savaşın sonucunu belirlemedeki 6nemidir. İtilaf Devletleri kararsızlık ve hatalı planlara katı bağlılıkla boğuşurken Mustafa Kemal gibi T6rk komutanlar stratejik zek6klarını ve kişisel cesaretlerini kullanarak birliklerine ilham vermiş ve inisiyatifini ele ge6irmişlerdir. Bu mukayese, liderliğin taktikler ve kaynaklarla olduğu kadar karakter ve vizyonla da ilgili olduğunu g66l6 bir şekilde hatırlatmaktadır.

Gelibolu Savunması: Bir Kararg6h 6alışması asker6 harek6tların teknik bir anlatımından daha fazlasını sunuyor. Okuyucuları savaşın insani boyutları 6zerine d6ř6nmeye davet ediyor. Bu bakış